

לאהוב את החייל (הנכון)

— להיות עסוק תמיד, עד הסוף. אחרת, מה הטעם בחיים?
כן, הוא אמר, השיעמום — זהו תאויב. הוא הורג את האדם לא פחות מהטוריסטים. האוטובוס התמלא, וזנו.

זה לא יכול

לקרות כאן!

גידעו פת התפטר מן הממשלה. במכתב ששלח לראש-הממשלה הסביר כי מאז התמנותו למישרתו לא הצליח לפעול ביעילות ולהשיג תוצאות חיוביות בתפקידו. ועל כן הסיק את המסקנות.

בדיחה?
לא, זה קרה באמת. אמנם לא בישראל, אלא בצרפת. המתפטר הוא השר למיסחר-החוץ, מישל ז'ובר. אצלנו אין זה יכול לקרות. כי אצלנו הכל בסדר. סחר-החוץ משגשג, הייצוא פורח, הכלכלה הולכת מחיל אל חיל, היילינו אינם נפגעים מדי יום בלבנון, האינר פלציה הובסה בדרך הנכונה, הפער החברתי מתחלל והולך, הכל מרוצים. הפער החברתי מתחלל טוב שיש לנו שרים כאלה!

טריילר על הכביש

אסור להעמיד ולהשאיר על פני הכביש והשוליים רכב שרוחבו עולה על 2.5 מטר, וכן גרור (טריילר) או נתמך (סמירטריילר) שנתקו מן הגורר או הנתמך, פרט לרכב צה"ל העומד לצורך מילוי תפקידו, או רכב שעמידתו קשורה עם ביצוע עבודות בדרך.

בכל רכב מנועי חייב להיות מותקן בחלקו האחורי פנס-בלימה אחד לפחות. בצבע אדום או ערמוני. שיוצק עליידי דריכת הנהג בדוושה-הבלמים. אור זה חייב להיראות למרחק של 30 מטרים לפחות באור יום, ולמרחק של 150 מטרים בזמן תאורה.

איך אני יודע?
אה, זה סיפור. לפני כמה ימים רציתי לנסוע למצריים, וביקשתי לסדר לי רשיון-נהיגה בינלאומי. לשם כך חיפשתי את רשיון-הנהיגה הישראלי שלי, ולא מצאתיו. סברתי כי איברתי אותו, ושלהתי מילוח המישרד-הרישוי לקבל העתק, ואז הסתבר לי מלוא המציאות הנוראה. לא היה לי כלל רשיון-נהיגה.

כלומר, היה לי פעם. במילחמת-העצמאות נהגתי לא פעם בגיפיים של שועלי שימשון, אחר-כך רכבתי על אופנועים כבדים (אה, איפה הימים ההם!) ומה יותר מ-30 שנים אני נוהג במכוניות אורחיות כחוק וכדין. אלא מה — רשיון-הנהיגה שלי פג לפני שלוש שנים, ואני לא הבחנתי בכך. במשך שלוש שנים נסעתי בכביש שים בלי רשיון. אמנם, פעם-פעמיים ביקשו ממני שוטרים להציג את רשיוני, אך משנוכחו לדעת שאינו מצוי באותו רגע בידי, ויתרו לי.

איך בכל זאת קורה שאין אדם מבחין בכך שרשיונו פג? פשוט מאוד: מישרד-הרישוי נוהג לשלוח לכל נהג טופס של רשיון חדש.

לשם חידוש אוטומטי, ערב פקיעת תוקפו של הרשיון הישן, מישרד העולס הזה, ברוב חסדי, דואג לחידוש. כאשר לא התקבל טופס כזה, לא שמת לב לכך. אם כן, מדוע לא שלח לי מישרד-הרישוי טופס לחידוש? פשוט מאוד: היו מונחים אצלו שני דו"חות-הנהיגה שלא שולמו, ולכן לא שלחו לי טופס לחידוש אוטומטי.

אילו היה בארץ שר תחבורה, ולא עסקן מיפי-לגות מסוגו של חיים קורפו,

הייתי פונה אליו ומציע לו תיקון קטן: יואיל-נא מישרד-הרישוי לשלוח לנהג במיקרה כזה הודעה בכתב על כי מכבים את חידוש רשיונו עד לתשלום הקנסות. עד כה על אלה הדבר, כנראה, במוח הביורוקרטי. במצב שנוצר, התבקשתי להשיג רשיון חדש. עברתי בדיקת-עיניים (בסדר, תודה) והיה עליי לעבור מיבחן עיוני.

וכך אנחנו מגיעים להתחלה. למדתי מחדש את כל תקנות-התחבורה, ולמדתי כמה דברים חדשים. לולא כן, איך הייתי יודע שאסור לנתק סמירטריילר ולהעמידו באמצע הכביש? בסוף אני רוצה להגיד דווקא מילה חיובית: הופעתה לטובה ממישרד-הרישוי בחולון, המוסד ממוחשב, האווירה הרבותית והיחס הוגן, אין תלונות. אך במשותף, בשנה הבאה, אם יש דו"ח שיש לשלמו, האם אפשר להודיע על כך, תחת להכניס אותי בשקט לפריור?

יש נטיה מוגברת להשתמש במילים לועזיות, ובעיקר לאטיגיות.

שמעתי בטלוויזיה הודעה מטעם מנכ"ל מישרד-החקלאות, מאיר בן-מאיר, שסירב להעניק ראיון לטל-וויזיה. הוא התלונן על כך ש"המדיה הזאת" מסלפת באופן קבוע את דבריו.

ואכן, מדוע לא תתייחס אליו הטלוויזיה כפי שהוא מתייחס לשפה הלאטינית?

אורי אבנרי

בשפת הרומאים, "מדיה" היא לשון-הרבים של "מדיום". "המדיה" מסלפת" כשם ש"השמיים היא כחולה" ו"המים הוא מתוק".

כל זה לא היה קורה למנכ"ל הנכבד אילו דבק בשפת-עבר. "מדיום" אינו אלא "אמצעי", בתרגום מדויק. הטלוויזיה היא אמצעי-תיקשורת. מותר בהחלט להתלונן על כך שאמצעי-תיקשורת זה או אחר מסלף, אך למען השם, מדוע לא לומר זאת בעברית?

אוטובוס בציריך

יבתי באוטובוס ניח במפלה-תעופה בציריך. היה קר. חיכיתי.

הזדמנתי לציריך לגמרי במיקרה, בגלל המיקריות של שקר-התעופה. בכל זאת היתה המיזוזה שלי שצוה בדקה ביטחונות.

בסדר. בסדר?
בנמל שארל דה-גול בפאריס התקינו מכונה אלקטרוני גית הבדוקת גם מיוודות גדולות. הבדיקה הביטחונות אורכת דקה אחת או העליון, והיא בטוחה לגמרי.

בציריך זה אחרת. ציריך נמצאת בשווייץ, ושווייץ היא מדינה מישרתית. המישרתה השווייצית אינה יסודית כלבד, היא גם נהנית מן היסודיות שלה, היא פועלת על פי שיטות בדוקות, שמקורן, כנראה, במאה ה-19.

לוקחים סמך את המיזוזה. מעמיסים אותך על אוטור בוס. האוטובוס מוביל אותך למחסן גידה. שם ממתינה לך המיזוזה. ואתה פמתין לה. אתה עומד בתור. אומרים לך לשים את המעיל העליון פה, ואת מיוודת-הידי שם. לא לנגוע, בבקשה. לחכות בתור, בבקשה. להכין דרכון ומפתחות המיזוזה, בבקשה. לגשת לקיד הבדוק את הדרכון, בבקשה. לגשת לבדוקי המיזוזה, בבקשה. לפתוח את המיזוזה שלך לצורך החיפוש הידגי, בבקשה. לסגור את המיזוזה, בבקשה. לחזור לתור הסמוך ולהי מתין לאוטובוס, בבקשה. להיכנס לאוטובוס, בבקשה. לחכות עד שהאוטובוס יתמלא, בבקשה. כל זה בגיגון צבאי אדיב אך נוקשה.

כל זה דורש זמן, הרבה זמן. וזה פחות יעיל — לאין שיעור פחות יעיל — המכור בדקה פשוטה במכוונה. כי הבודק הוא רק בן-אדם, האוטובוס הוא — גו, טוב — מכוונה.

האוטובוס עמד, כלונו חיכינו. הצגה אווילית זו של בירוקרטיה מישרתית חסרת-שכל, בתוספת מוגיה-ראריר קר, דיכאה את כלונו. האיש שעמד ליד החל מראה סימנים ברורים של אדם המתכוונן לפתח בשיחה. הוא נראה כבן 65, לבוש יפה, מטופח מאוד, משכיל. כשפתח בשיחה, דיבר עברית של זר, עברית של יהודי משכיל שלמד את השפה.

הוא שאל למעשי, מאז ששוב איני מכתן כחבר-כנסת. נראה כי הכיר אותי לפי המראה. אמרתי שאני עסוק למדי גם בלאו הכי, עסוק מאוד, בעצם.

אה, אני מקנא בך, הוא אמר, אני בעל גלריה. אין לי הרבה מה לעשות. אני קורא הרבה, אבל השיעמום רודף אותי.
יש לו יודי, בן 83, סופר, העסוק עד מעל לראש. האיש הזה ממש אינו יודע, מה לעשות קודם. זהו הסוד

גפעלתי באקראי את מקלטה-הרדיו, ושמעתי את קולו של נתקה גיר, יור הוועד לחנן החייל.

למרות כל המחלוקות של דיעות ועדות, הוא אגר, כולנו אוהבים את החייל העברי.

בהחלט. אבל מה עם החייל הדרוזי, למשל? החייל הברזילאי, הצ'רקיסי, או הערבי סתם, המשרת בצה"ל, והעלול להיחרג ולהיפצע לצד חברו העברי?

טוב, אני יודע שזאת היתה פליטת-פה. אבל לפעמים ניתן ללמוד מפליטות-פה יותר מאשר מן הדברים שתוכי נגד בקפידה.

זר פרחים מישפטי

חוק ועדות-החקירה הוא ה"בייבי" של יעקוב-שימשון שפירא, שרה-מישפטיים בממשלת-המערך דאז. הוא יום אותו, הוא ניסח אותו, הוא דאג לחקיקתו בכנסת. כולנו ידענו את הרקע. כאשר התמרד דויד בן-גוריון נגד הנהגת מפא"י, נפתח גנדו מישפטי-חברים כדי לגרשו מן המיפלגה. התובע כמישפט זה היה יעקוב-שימשון שפירא. בהתפרצות של זעם טען שפירא שאנשיו של בן-גוריון משתמשים בשיטות "פאשיסטיות". (שפירא הוא אדם מתון והומאניסטי מטיבעו, אך נוטה להתפרצויות כאלה. כיום היו קוראים לזה "אלימות מילולית"). המרד של בן-גוריון בא על רקע דרישתו למנות ועדת חקירה מישפטית לביורור האחריות לעסקה-ביש של פרשת-לבון (ההוראה שניתנה לרשת-ריגול ישראלית במצרים לבצע סיגועים חבלניים), לדרישה זו חסר כל בסיס מישפטי. לא היה קיים חוק אשר יאפשר הקמת ועדה כזאת.

כעבור שנים התחרט שפירא על הדברים החמורים שהטיח בבן-גוריון, והוא החליט לספר על עונו ביצירת חוק ועדת-החקירה. בעיני היה זה מעין זר-פרחים מישפטי שהניח שפירא לרגלי האגדרטה של בן-גוריון. משום-כך יש עניין מיוחד במסקנות שמיסך יש"ש מן הנסיון של ועדת כהן, בדומה לשימוש בחוק זה.

למשל: האם צריכים להיניח לממשלה לבדה להתיר ליש אם להקים ועדת-חקירה בפרשה מסוימת?

חוק ועדות-חקירה אר-מר, בסעיף הראשון: "רא"ת הממשלה שקיים עניין שהוא בעל חשיבות ציבורית רמת חיונית אותה שעה, הטעון ביורר, רשאית היא להחליט על הקמת ועדת-חקירה שתחקור בעניין ותמסור לה דין-וחשבון".

עתה אומר שפירא ב"חוקון" כתבה-העת של בית ברל: "נתקלנו בחופשה שבהחלט דורשת תיקון. ה"ממשלה הנהגדה בתוקף לכינון ועדת-חקירה. זה מצב שהדעת אינה טובלתו — שרשות-הדיבור האחרונה היתה למוסד, שעלול להיות המוסד הנחקר".

שאלה: האם אתה מציע שההחלטות להקים ועדת-חקירה ניתנה גם לכנסת? אן אולי לגוף אחר?

תשובת שפירא: "בשלב זה איני מוכן לומר למי לתת סמכות זו. איני בטוח אם זאת צריכה להיות דווקא הכנסת. יתכן הרכב מיוחד של בית-הדין-המשפט העליון. כי אני רואה בדברים אלה מחמאה אישית גדולה. כי כאשר הובאה הצעת-החוק לכנסת, הגשתי הסתייגות לסעיף 1, וזו לשונה: "ראו הכנסת, הממשלה או בית-הדין המשפט העליון, בהרכב מיוחד של חמישה שופטים, ולאחר שהוגשה לבית-הדין-המשפט עתירה מתאימה, שיש צורך לברר עניין בעל חשיבות ציבורית חיונית, רשאי כל אחד מן הגופים הנ"ל (להלן — הגוף הממנה) להחליט על הקמת ועדת-חקירה שתחקור בעניין ותמסור לגוף הממנה דין-וחשבון על תוצאות החקירה".

בדיון שנערך ב-30 בדצמבר 1968 נימקתי את ההסתייגות הזאת בכך: "כאשר מסכימים כי ההחלטה (על מינון ועדה) נתונה בידי הממשלה, הרי למעשה מרוקנים את החוק הוה מעיקר התוכן שהיינו רוצים לראות בו. כמעט כל דבר השנוי במחלוקת, הטעון חקירה לטיהור באווירה הציבורית — מעוניינת הממשלה שלא ייחקר" בדבריה-הכנסת רשום לאקונית: "התיקון של חבר-הכנסת א. אבנרי לא נתקבל".

עכשיו, בדיעבד, יש 15 שנים, קיבל יעקוב-שימשון שפירא את דעתו בשלמותה. יופי.

ועוד עניין שבו הצטרף שפירא לדעתי: עניין הסוביידיזציה, בראשית הדיון על פרשת צברה ושאתילא, הודעתי שאיני מתכוון לנהוג לפי כלל זה, וכי אמשך בלויכוח הסומכי. אומר על כך שפירא: "הסוביידיזציה הוה הוא כמעט נגד דר-ההטבע: ישנה סערה ציבורית, שבעיקבותיה תובעים הקמת ועדת-חקירה, אלמלא הסערה, ועדת-החקירה לא היתה קמה, ואו רוצים שלמחרת הקמתה, כל הויכוח הציבורי ישחק?"

שפירא

ERRARE HUMANUM EST

איני יודע מדוע, אך דווקא לבורים או לבורים-למחצה